

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-686402-III/11/WK

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa, 9. 01. 2012 r.

Pan
dr Jarosław Gowin
Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się funkcjonariusz Służby Więziennej w sprawie naruszenia konstytucyjnej zasady równości w zakresie zasad obliczania dodatku za wysługę lat w porównaniu z innymi funkcjonariuszami służb mundurowych.

Przy obliczaniu wysługi lat w Służbie Więziennej nie uwzględnia się zawodowej służby wojskowej oraz służby w innych formacjach mundurowych. Regulujący niniejsze zagadnienie przepis art. 58 ust. 2 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. Nr 79, poz. 523 ze zm.) określa jedynie, że przy ustalaniu dodatku za wysługę lat uwzględnia się okres zasadniczej służby wojskowej w rozumieniu przepisów rozdziału III ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416, ze zm.) oraz okresy zatrudnienia w jednostkach organizacyjnych w pełnym wymiarze czasu pracy. Z kolei § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 stycznia 2011 r. w sprawie dodatków o charakterze stałym do uposażenia zasadniczego funkcjonariuszy Służby Więziennej (Dz. U. Nr 16, poz. 72) stanowi, iż ustalenia wysokości dodatku za wysługę lat dokonuje się na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach osobowych funkcjonariusza, na dzień przyjęcia do służby, chyba że z przepisów odrębnych wynika inny termin zaliczenia danego okresu. Przepis ust. 2 określa, że funkcjonariuszowi na jego pisemny udokumentowany wniosek, ustala się wysokość dodatku za wysługę lat, uwzględniając również okresy dotychczas nieuwzględnione lub nieudokumentowane.

Tymczasem przepisy zawarte w pozostałych pragmatykach służb mundurowych zaliczają nie tylko służbę w innych formacjach mundurowych, ale także okresy zatrudnienia wynikające z powszechnie obowiązujących przepisów. Przykładem może być art. 88 ust. 4 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2009 r. Nr 12, poz. 68 ze zm.), który określa, iż do okresu służby, od którego zależą prawo do wzrostu uposażenia i jego wysokość, zalicza się również:

- 1) okresy służby w: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu lub Służbie Więziennej;
- 2) okresy traktowane jako równorzędne ze służbą w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej lub Służbie Więziennej, wymienione w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin;
- 3) okresy pracy wykonywanej w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa obowiązującego w danym zawodzie lub na danym stanowisku;
- 4) inne okresy, jeżeli z mocy odrębnych przepisów podlegają one wliczeniu do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze.

Podobne regulacje zostały zawarte w § 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 grudnia 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad otrzymywania i wysokości uposażenia zasadniczego policjantów, dodatków do uposażenia oraz ustalania wysługi lat, od której jest uzależniony wzrost uposażenia zasadniczego (Dz. U. Nr 152, poz. 1732 ze zm.).

Niniejszy problem był przedmiotem wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich do Centralnego Zarządu Służby Więziennej. Z uzyskanej odpowiedzi od Dyrektora Generalnego Służby Więziennej wynika, że obecna regulacja prawna stanowi kontynuację rozwiązań zawartych w uchylonej ustawie z dnia 26 kwietnia 1996 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. z 2002 r. Nr 207, poz. 1761 ze zm.) i wydanego na jej

podstawie zarządzenia Ministra Sprawiedliwości Nr 36/96CZSW. Zdaniem Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, stan prawny regulujący kwestie związane z zaliczaniem okresów pracy i służby nie został zakwestionowany w ramach skargi skierowanej do Trybunału Konstytucyjnego, a aktualne przepisy dotyczące wysługi lat nie budziły zastrzeżeń w trakcie istnienia ścieżki legislacyjnej występującej przy konstruowaniu przepisów samej ustawy. Z kolei, za odmiennością uregulowań niniejszej ustawy ma przemawiać fakt, że Służba Więzienna jest umiejscowiona w resorcie sprawiedliwości, a nie jak pozostałe w resorcie spraw wewnętrznych. Według Dyrektora Generalnego, Służba Więzienna podjęła próby zmiany stanu prawnego ograniczającego możliwości uwzględnienia innych okresów służby nie zawartych w art. 100 obecnie obowiązującej ustawy o Służbie Więziennej, jednakże ze względu na powstanie dodatkowych skutków finansowych propozycja nie zyskała akceptacji Ministerstwa Finansów.

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich przedstawiony stan prawny wykazuje na odstępstwo od zasady równego traktowania. W świetle dotychczasowego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego odstępstwo od równego traktowania podmiotów podobnych jest dopuszczalne, musi jednak zawsze znajdować uzasadnioną podstawę. Według Trybunału Konstytucyjnego zróżnicowanie musi mieć charakter relewantny, a więc musi pozostawać w bezpośrednim związku z celem i zasadniczą treścią przepisów, w których jest zawarta kontrolowana norma oraz służyć realizacji tego celu i treści. Zróżnicowania nie wolno więc dokonywać według dowolnie ustalonego kryterium. Ponadto zróżnicowanie musi mieć charakter proporcjonalny, co oznacza, że waga interesu, któremu ma służyć różnicowanie sytuacji adresatów normy prawnej, musi pozostawać w odpowiedniej proporcji do wagi interesów, które zostaną naruszone w wyniku nierównego traktowania podmiotów podobnych. Wreszcie zróżnicowanie musi pozostawać w jakimś związku z innymi wartościami, zasadami czy też normami konstytucyjnymi, uzasadniającymi odmienne traktowanie podmiotów podobnych. Przedstawiona przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej argumentacja nie uzasadnia konieczności istnienia regulacji prawnej, która pozbawia funkcjonariuszy Służby Więziennej uprawnień w zakresie wliczania innych okresów do obliczania dodatku za wysługę lat. Faktu tego nie może usprawiedliwiać

umiejscowienie tej formacji w odmiennym niż Ministerstwo Spraw Wewnętrznych resorcie - jakim jest Ministerstwo Sprawiedliwości, bądź brak zgody Ministerstwa Finansów ze względu na powstanie dodatkowych skutków finansowych związanych z wprowadzeniem do ustawy o Służbie Więziennej regulacji na tyle pojemnej, która uwzględniałaby respektowanie zasady równości określonej w art. 32 Konstytucji RP.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), przesyłam w załączeniu Panu Ministrowi kopię wystąpienia i uzyskanej od Dyrektora Generalnego Służby Więziennej odpowiedzi, z uprzejmą prośbą o ustosunkowanie się do przedstawionego problemu.

Załącz. 2

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich